

כֹּד אֲתִינָא, וְאֲמִינָא הָנִי מְלִי קָמִיָּה דְרַבִּי שְׁמַעוֹן, אָמַר
וְדַאי חֲפִימָא הָוָה. וְתָא חֲזִי, לִית עֲשָׂבָא וְעֲשָׂבָא
דְּאֲתִיילִיד בְּאַרְעָא, דִּלָּא הָוָה בֵּיה חֲכָמְתָא סְגִיָּאָה,
וְחִילִיָּה בְּשִׁמְיָא סְגִיָּא. תָּא חֲזִי, מִן אֲזוּבָא. דְּבִכָּל אֲתָר
דְּבַעֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְדַכָּאָה לְבַר נָשׁ, (ויחי ר"נ ע"א)
בְּאֲזוּבָא מִתְדַכֵּי. מֵאֵי טַעְמָא. מְשׁוּם דִּיתְעַר חִילִיָּה
דְּלַעִילָא דְּאֲתַפְקָדָא עֲלוּי, דְּהָא הָהוּא חִילָא דְּאֲתַפְקָדָא
עֲלוּי כֹּד אֲתַעְרָא, מְבַעְרָא רוּחַ מְסֻאָבָא, וְאֲתַדְפִּי בַר נָשׁ.
וְעַלְךָ אֲמִינָא בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דִּישׁוּבְךָ.

(שמנות יט) אַתֶּם רְאִיתֶם אֲשֶׁר עָשִׂיתִי לְמִצְרַיִם וְאִשָּׁא אֶתְכֶם
עַל כַּנְּפֵי נְשָׂרִים. מֵאֵי כַּנְּפֵי נְשָׂרִים. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה
בְּרַחֲמֵי. דְּכַתִּיב, (דברים לב) כַּנְּשֹׁר יַעִיר קִנּוּ וְגו'. וְהֵינּוּ רְזָא
דְּאָמַר ר' שְׁמַעוֹן, (משלי ל) דֶּרֶךְ הַנְּשֹׁר בְּשָׁמַיִם. מֵאֵי
בְּשָׁמַיִם. בְּרַחֲמֵי. מַה נְּשֹׁר אֲשַׁתְּכַח בְּרַחֲמֵי עַל בְּנוּי,
וְדִינָא לְגַבֵּי אַחַרְנִין. כֹּךְ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲשַׁתְּכַח
בְּרַחֲמֵי לְגַבֵּי יִשְׂרָאֵל, וְדִינָא לְגַבֵּי עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת
כּוֹכָבִים וּמְזֻלוֹת.

ר' אֶלְעָזָר, הָוָה אָזִיל מִקְפּוּטְקִיָּא לְלוּד, וְהָוָה אָזִיל ר'
יוֹסִי וְר' חֲזִיָּא עֲמִיָּה, קָמוּ בְּנֵהוּרָא, כֹּד נִהִיר יְמָמָא,
וְהוּוּ אֲזִילִי. אָמַר ר' חֲזִיָּא, חֲמִינָא הָאֵי קָרָא דְּכַתִּיב, (יחזקאל
א) וּפְנֵי אַרְיָה אֶל הַיְמִין לְאַרְבַּעַתָּן וּפְנֵי שׁוּר מֵהַשְּׂמָאל

לְאַרְבַּעַתָּן וּפְנֵי נֶשֶׁר לְאַרְבַּעַתָּן הִיא אַרְיֵה בִּימִינָא, שׁוֹר
מִשְׁמָאלָא, (ק"ב ע"א) נֶשֶׁר בְּאֵן אֶתְר דּוּכְתִּיהָ.

אָמַר לִיה ר' אֶלְעָזָר, בְּאַתְרָא (נ"א דִּיעֻקֵּב) דִּינִיקָא שְׂרִיא.
מֵאֵי טַעֲמָא. מִשׁוּם דְּנֶשֶׁר בְּכֻלָּא אֲשַׁתְּכַח, רַחֲמֵי
לְבַנוּי, דִּינָא לְגַבֵּי אַחְרָנִין. כֶּף קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אוֹבִיל
לוֹן לְיִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמֵי. וּבְדִינָא לְגַבֵּי אַחְרָנִין, דְּכַתִּיב
וְאִשָּׁא אֶתְכֶם עַל כַּנְּפֵי נְשָׂרִים. וּכְתִיב כְּנֶשֶׁר יַעִיר קִנּוּ.
מִנְלָן דְּנֶשֶׁר רַחֲמֵי אֲקָרִי. דְּכַתִּיב דֶּרֶךְ הַנֶּשֶׁר בַּשָּׁמַיִם.
בַּשָּׁמַיִם מִמָּשׁ. וּבְגִינֵי כֶּף אַרְיֵה לְיִמִּינָא. שׁוֹר
לְשִׁמְאֵלָא. נֶשֶׁר בִּינֵייהוּ וְאַחֲדִיד לוֹן. אָדָם כָּלִיל כְּלָהוּ,
וְכֻלָּא אֶתְכַלִּילָן בֵּיהּ, דְּכַתִּיב וְעַל דְּמוֹת הַכֶּסֶף דְּמוֹת
כְּמֵרָאָה אָדָם עָלְיוּ מִלְמַעְלָה.

וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וְגו'. ר' אַבְא פִּתַח, (שִׁיר הַשִּׁירִים ח) אַחֲוֹת
לָנוּ קִטְנָה וְשִׁדִּים אֵין לָהּ מַה נַּעֲשֶׂה לְאַחֲוֹתָנוּ בַּיּוֹם
שִׁדְּבַר בַּהּ. אַחֲוֹת לָנוּ קִטְנָה, דָּא כְּנִסְתַּי יִשְׂרָאֵל, דְּאֲקָרִי
אַחֲוֹת לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְשִׁדִּים אֵין לָהּ, הֵינּוּ דִתְנִינָן,
בְּשַׁעְתָּא דְקָרִיבוּ יִשְׂרָאֵל לְטוֹרָא דְסִינַי, לָא הָוָה בְּהוֹן
זְכוּוֹן, וְעוֹבְדֵין טְבִין, לְאַגְנָא עַלֵייהוּ, דְּכַתִּיב וְשִׁדִּים אֵין
לָהּ. דְּהָא אֵינּוֹן תְּקוּנָא וְשִׁפְירוּ דְאַתְתָּא, וְלִית שִׁפְירוּ
דְאַתְתָּא אָלָא אֵינּוֹן. מַה נַּעֲשֶׂה לְאַחֲוֹתָנוּ. מַה יִתְעַבִּיד
מִינָהּ, בְּשַׁעְתָּא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, יִתְגַּלִּי בְּטוֹרָא

דְּסִינִי, לְמַלְלָא בְּפִתְגָּמֵי אֹרִייתָא, וַיִּפְרַח נִשְׁמַתְהוֹן
מִנִּייהוּ.

אָמַר ר' יוֹסִי. בְּהֵוָה שַׁעֲתָא דְקָרִיבֵי יִשְׂרָאֵל לְטוֹרָא
דְּסִינִי, בְּהֵוָה לִילִיא וְנִגְהִי, תִּלְתָּא יוֹמִין דְּלֹא
אֲזַדְּוּגוּ לְאַנְתְּתִייהוּ, אָתוּ מְלֹאכִין עֲלֵאִין, וְקִבִּילוּ
לְיִשְׂרָאֵל בְּאַחוּוּתָא. אֵינּוּן מְלֹאכִין לְעֵילָא, וַיִּשְׂרָאֵל
מְלֹאכִין לְתַתָּא. אֵינּוּן מְקַדְּשִׁין שְׁמָא עֲלָאָה לְעֵילָא,
וַיִּשְׂרָאֵל מְקַדְּשִׁין שְׁמָא עֲלָאָה לְתַתָּא.

וְאֵתְעִטְרוּ יִשְׂרָאֵל בְּשִׁבְעִין כְּתָרִין בְּהֵוָה לִילִיא.
וּמְלֹאכִי עֲלֵאִי הוּוּ אֲמַרִי אַחוּת לָנוּ קְטַנָּה
וְשַׁדִּים אֵין לָהּ, דְּלִית בְּהוּ זְכוּוֹן וְעוּבְדִין טְבִין. מַה נַּעֲשֶׂה
לְאַחוּתָנוּ, כְּלוּמַר מַה יִּקְר וּרְבוּ נַעֲבִיד לְאַחַתְנָא דָּא
בְּיוֹמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יִתְגַּלִּי בְּטוֹרָא דְסִינִי לְמִיָּהב
לָהּ אֹרִייתָא.

וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי, כְּתִיב הָיוּ נְכוֹנִים לְשִׁלְשֵׁת יָמִים אַל
תִּגְשׁוּ אֶל אִשָּׁה וְהֵינּוּ בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי. ר' שְׁמַעוֹן

אָמַר, בְּשַׁעֲתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בַּעַל לְאַתְגַּלָּאָה ^(דף פ"א ע"א)
בְּטוֹרָא דְסִינִי, קָרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְכָל פְּמַלְיִיא
דְּיִלְיָהּ, אָמַר לוֹן, הַשְׁתָּא יִשְׂרָאֵל רַבִּינָן, דְּלֹא יִדְעִין
נִימוּסִי, וְאַנָּא בָּעִי לְאַתְגַּלִּי עַלִּייהוּ, אֵי אַתְגַּלִּי עַלִּייהוּ
בְּחִילָא דְגְבוּרָה, לֹא יִכְלִין לְמַסְבַּל. אַבְל אַתְגַּלִּי עַלִּייהוּ

בְּרַחֲמֵי, וַיִּקְבְּלוּן נִימוּסֵי, הֲדָא הוּא דְכְּתִיב, וַיְהִי בַיּוֹם
הַשְּׁלִישִׁי. בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וְדָאֵי דְאִיהוּ רַחֲמֵי מְנַלָּן. דְּכְּתִיב,
וַיֵּט שָׁמַיִם וַיֵּרֶד. (שמואל ב כב)

וּבַהֲאֵי אֲתַגְּלִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, אֲקָדִים לְהוּ
רַחֲמֵי בְּקַדְמִיתָא. וּלְבַתֵּר אֲתִיִּיהִיב לְהוּ אוֹרִיִּיתָא,
מִסְטָרָא דְגְבוּרָה. בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי, דְּהִכִּי אֲתַחֲזִי לְהוּ,
דְּבַגִּינִי כִּן יִשְׂרָאֵל אֲקָרוּן.

בְּהִיּוֹת הַבְּקָר, דְּכְּתִיב, (שמואל ב כג) בְּקָר לֹא עָבוֹת. הָא אֵי
הָוָה עָבוֹת קְדְרוּתָא אֲשֶׁתְּכַח, וְלֹא אֲתַגְּלִיִּיא
חֶסֶד. וְאִימְתִי אֲתַגְּלִיִּיא חֶסֶד. בְּבְקָר. כְּמָה דָּאֵת אָמַר,
(בראשית מד) הַבְּקָר אוֹר. דְּכִד נָהִיר צַפְרָא, חֶסֶד אֲשֶׁתְּכַח
בְּעֵלְמָא, וְדִינִין מִתְעַבְרָן. וּבּוֹזְמָנָא דְלֹא נָהִיר בְּקָר, דִּינִין
עַד כְּעַן לָא מִתְעַבְרָן. דְּכְּתִיב, (איוב לח) בָּרֵן יַחַד כְּכִבִּי בְּקָר
וַיִּרְיֵעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. פִּיּוֹן דְּאֲתַעְבְּרָן אֵינּוֹן כְּכִבִּיא
וְנָהִיר שְׁמֵשָׁא, בֵּיה שְׁעֵתָא כְּתִיב, בְּקָר לֹא עָבוֹת. וְחֶסֶד
אֲתַעַר בְּעֵלְמָא תַתָּא, בְּהֵיא שְׁעֵתָא כְּתִיב, בְּהִיּוֹת
הַבְּקָר. וְכִיּוֹן דְּמִתְעַבְּרָן כְּכִבִּיא בְּקָר אֲשֶׁתְּכַח. (נ"א דְּאֲתַעַר בְּקָר

דִּינִין לֹא אֲשֶׁתְּכַחוּ)

אָמַר ר' יוֹסֵי, בְּהִיּוֹת הַבְּקָר שְׁאֵרֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
לְאֲתַגְּלָאָה בְּטוֹרָא דְּסִינֵי. תָּאנָא, בְּהִיּוֹת הַבְּקָר,
כִּד אֲתַעַר זְכוּתִיהָ דְּאַבְרָהָם, דְּכְּתִיב בֵּיה (בראשית ט) וַיִּשְׁכֶּם
אַבְרָהָם בְּבְקָר.

וַיְהִי קִלְתָּ וּבְרָקִים, אָמַר רַבִּי אֲבָא, קִלְתָּ פְתִיב חָסֵר.
 תֵּרִין קָלִין דְּאֵהֲדְרוּ לְחַד, דָּא נִפְקָא מִן דָּא, רוּחָא
 מִמֵּיא. וּמֵיא מְרוּחָא. תֵּרִין דְּאֵינֹון חַד, וְחַד דְּאֵיהוּ תֵּרִי.
 אָמַר רַבִּי יוֹסִי, קִלְתָּ חַד, וְאֵיהוּ קָלָא רַבְרָבָא תְּקִיפָא,
 דְּלָא פִּסְקַת לְעֵלְמִין, נְהוּא דְּכֹתִיב בֵּיהּ (דְּבָרִים ה) קוֹל
 גְּדוֹל וְלֹא יִסָּף דְּהָא שְׂאָר קָלִין אֶתְפְּסִקוּ, דְּתִנְיָא,
 בְּאַרְבַּעַה תְּקוּפִין בִּשְׁתָּא, קָלָא אֶתְפְּסִקַת, וּכְדִין דֵּינִין
 מִתְּעָרִין בְּעֵלְמָא. וְהָאִי קָלָא דְּכֹלִיל שְׂאָר קָלִין בֵּיהּ, לָא
 אֶתְפְּסִק לְעֵלְמִין, וְלָא אֶתְעֵבֵר מִקְיוּמָא שְׁלִים וְתוּקְפָא
 דִּילֵיהּ. תָּאנָא, הָאִי קָלָא, קָלָא דְּקָלִין, קָלָא דְּכֹלִיל כֹּל
 שְׂאָר קָלִין.

אָמַר ר' יְהוּדָה, לֵית קָלָא, אֶלָּא מִסְטָרָא דְּרוּחָא וּמֵיא
 וְאַשָּׁא. וְכֹלָא (דְּבָר אַחֵר וְכֹלָא) עֵבִיד קָלָא, וְאֶתְכֹלִיל דָּא
 בְּדָא, וְעַל דָּא פְתִיב קִלְתָּ. וּבְרָקִים, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הֵיִינוּ
 דְּכֹתִיב, (תְּחִלִּים קִלְתָּ) בְּרָקִים לְמַטָּר עֲשֵׂה, שְׁלֵהוּבָא בְּעוּטְרִי,
 קְטִירָא דְּרַחֲמֵי בְּחִיבְתָּא, דְּלָא (שְׂקִיעַ) שְׂכִיחוּ.

תָּנָא, ר' יְהוּדָה אֹמֵר, בְּסִטְר גְּבוּרָה, אֹרִייתָא
 אֶתִּיְהִיבַת. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אִי הָכִי בְּסִטְר
 שְׂמָאֵלָא הוּי. אָמַר לֵיהּ, אֶתְהַדֵּר לִימִינָא. דְּכֹתִיב, (דְּבָרִים
 א) מִימִינוֹ אֵשׁ דַּת לָמוֹ. וְכֹתִיב (שְׁמוֹת טו) יְמִינְךָ יִי נְאֻדְרִי
 בְּכַח וְגו'. אֲשַׁכְּחֵן שְׂמָאֵלָא דְּאֶתְחַזֵּר לִימִינָא, וְיִמִּינָא

לְשִׁמְאֵלָא, הָא גְבוּרָה לְשִׁמְאֵלָא (דְּבַר אַחַר לִימְיָנָא) •

וְעָנָן כָּבֵד עַל הָהָר וְגו', עֲנָנָא תְּקִיף, דְּשִׁקִיעַ בְּאַתְרֵיהּ,
 דִּלְא נָטִיל. וְקָל שִׁפְר חֲזֹק מְאֹד, מְגוּ דְעֲנָנָא תְּקִיף
 הוּהוּ, נִפְיָק הֵהוּא קָלָא, כְּמָה דְאַתְ דְּאִמְר (דְּבָרִים ה) וַיְהִי
 כְּשִׁמְעֶכֶם אֶת הַקּוֹל מִתּוֹךְ הַחֲשָׁךְ.

אִמְר רַבִּי יְהוּדָה, תִּלְתַּת חֲשׂוּכֵי הוּוּ, דְּכִתִּיב חֲשֹׁךְ עָנָן
 וְעָרְפֶּל. וְהֵהוּא קָלָא הוּוה נִפְיָק פְּנִימָאָה מִכְּלָהוּ.
 אִמְר רַבִּי יוֹסִי, פְּנִימָאָה דְּכִלְא הוּוה, דְּבִיָּה פְּתִיב, קוֹל
 גְּדוֹל וְלֹא יִסָּף.

אִמְר ר' אַבְא פְּתִיב (שְׁמוֹת ב) וְכֹל הָעַם רֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת.
 רֹאִים, שְׁמַעִים מִבְּעֵי לֵיהּ. אֵלָא הֲכִי תַנִּינָן, אֵינּוֹן
 קָלִין, הוּוּ מִתְּגַלְפֵי בְּהֵהוּא חֲשׂוּכָא וְעֲנָנָא וְקָבְלָא,
 וּמִתְּחַזְזִין בְּהוּ, כְּמָה דְאַתְחַזִּי גּוּפָא, וְחֲמָאן מַה דְּחֲמָאן,
 וְשְׁמַעִין מַה דְּשְׁמַעִין, מְגוּ הֵהוּא חֲשׂוּכָא וְקָבְלָא וְעֲנָנָא,
 וּמְגוּ הֵהוּא חִיזוּ דְהוּו חֲמָאן, הוּו גְּהִירִין בְּנִהִירוּ עֲלָאָה,
 וַיִּדְעִין, מַה דִּלְא יִדְעוּ דְרִין אַחַרְנִין, דְאַתּוּ בְּתַרְיֵיהוּ.

וְכִלְהוּ, הוּו חֲמָאן אִפִּין בְּאִפִּין, הֲדָא הוּא דְכִתִּיב, (דְּבָרִים
 ה) פָּנִים בְּפָנִים דְּבַר יי' עִמָּכֶם. וּמֵאן הוּו חֲמָאן.
 תַּאנִּי רַבִּי יוֹסִי, מְנַהִירוּ דְאֵינּוֹן קָלָן, דִּלְא הוּוה קוֹל, דִּלְא
 הוּוה גְּהִיר בְּנִהִירוּ, דְּמִסְתְּכִלֵי בֵּיהּ כָּל גְּנִיזוֹן, וְכֹל טְמִירִין,
 וְכֹל דְרִין דְיִיתוֹן עַד מְלָכָא מְשִׁיחָא. וּבְגִינֵי כֹךְ פְּתִיב וְכֹל

הָעַם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֶת, רֹאִים ^(דף פ"א ע"ב) רֹאִיה מִמֶּשׁ.
 אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְכָל הָעַם רֹאִים. רֹאִים: כִּמָּה דְאִמִּינָא,
 דְחָמוּ מִנְהִירוּ דְאִינוּן קִלְוֹן, מַה דְלָא חָמוּ דְרִין
 בְּתֵרֵאִין אַחֲרָנִין. אֶת הַקּוֹלֶת: כִּמָּה דְאֵת אָמַר, ^(ישעיה ו)
 וְאָרָא אֶת יְיָ. וְאָרָא יְיָ, לָא כְּתִיב, אֶלָּא אֶת יְיָ. אוּף
 הֲכָא, וְכָל הָעַם רֹאִים הַקּוֹלֶת לָא נְאֻמַּר, אֶלָּא אֶת
 הַקּוֹלֶת.

כְּגֻוּנָא דָּא, אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, דְּהָא אֶתִּין
 דְּבִאֲוֵרִיתָא, לְאַסְתְּכָלָא בְּאֲוֵרִיתָא ^(נ"א בְּחֻכְמָתָא)
 אֶתִּיִּיהִבוּ. ^(שמות ב) כִּפֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמְךָ ^(משלי ג) כִּפֵּד
 אֶת יְיָ מֵהוֹנָךְ. וְכִלְהוּ לְאַתְכָּלְלָא בְּהוּ מְלָה אַחֲרָא. אוּף
 הֲכָא, אֶת הַקּוֹלֶת, לְאַסְגָּאָה הֵהוּא קָלָא אַחֲרָא לְתֵתָא,
 דְּכַנִּישׁ לֹוֹן לְגַבִּיָּה, מַה דְנִפְיֵק מִנִּיָּהוּ, דְּבִיָּה חֲמָאן
 וּמְסִתְכָלְוֹן בְּחֻכְמָתָא עֲלָאָה כָּל גְּנוּזִין עֲלָאִין, וְכָל רוּזִין
 טְמִירִין וְסִתִּימִין, מַה דְלָא אֶתְגַּלִּיָּא לְדָרִין בְּתֵרֵאִין,
 דְּאֵתוּ בְּתֵרֵהוֹן, וְלָא לְדָרִין דְּיִיתוּן לְעֲלָמִין, עַד זְמַנָּא
 דְּיִיתִי מִלְכָּא מְשִׁיחָא. דְּכְתִיב, ^(ישעיה נב) כִּי עֵין בְּעֵין יִרְאוּ
 בְּשׁוּב יְיָ צִיּוֹן.

וְאֶת הַלְּפִידִים, בְּקִדְמִיתָא בְּרִקִּים, וְהִשְׁתָּא לְפִידִים. כָּלָא
 חֵד. אֲבָל מִדְּאֵתְתָקְנוּ בְּתִקְוֹנוּי לְאַתְחֻזָּאָה, אֶתְקִרוּן
 הַכִּי.

וְאֵת קוֹל הַשׁוֹפָר. תֵּאֲנִי רַבִּי יִצְחָק, כְּתִיב (תהלים סב) אַחַת
 דְּבַר אֱלֹהִים שְׁתִּים זֶו שְׁמַעְתִּי, כִּמָּה דַּאת אָמַר,
 אֲנֹכִי, וְלֹא יִהְיֶה לְךָ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, קֵל בַּשֹּׁפָר מְבַעֵי לֵיהּ. הַשֹּׁפָר לְמָה.
 אֵלָא, הֵהוּא קוֹל דְּאֶקְרִי שׁוֹפָר. דְּכְתִיב, (ויקרא כד)
 וְהֶעֱבַרְתָּ שׁוֹפָר תְּרוּעָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּעֶשְׂוֹר לַחֹדֶשׁ
 בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים, בְּדַא אֶתְבְּרִי (אתקרי) שׁוֹפָר.
 אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מַה שׁוֹפָר, אֶפִּיק קָלָא, אִשָּׂא וְרוּחָא
 וּמֵיָא, אוּף הָכָא, כִּלָּא אֶתְכְּלִיל בְּהַאי, וּמְדַא
 נִפְקִין קָלִין אַחֲרָנִין.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, קוֹל דְּנִפִּיק מִשׁוֹפָר, דְּמִשְׁמַע דְּשׁוֹפָר
 חַד, וְקוֹל נִפִּיק מִנֵּיהּ, וְשׁוֹפָר בְּקִיּוּמֵיהּ שְׁכִיחַ,
 וּבְגִינֵי כַּךְ כְּתִיב, קוֹל הַשֹּׁפָר.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר הָכִי, קוֹל הַשֹּׁפָר, הַשֹּׁפָר כְּתִיב חֶסֶר,
 כִּמָּה דַּאת אָמַר, (דניאל ו) שֹׁפָר קָדָם דְּרִיּוֹשׁ. (דניאל ד)
 מְלָכִי יִשְׁפָר עֲלֶיךָ. (דניאל ג) שֹׁפָר קָדָמִי לְהַחֲוִיא.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, קוֹל הַשֹּׁפָר, אֶתְרָא דְקָלָא נִפִּיק מִנֵּיהּ,
 אֶקְרִי שׁוֹפָר. תּוֹ אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, תָּא חֲזִי, קוֹל
 הַשׁוֹפָר: אֶתְרָא דְקָלָא, הֵיִינוּ דְכְתִיב, (דברים ח) כִּי עַל כָּל
 מוֹצָא פִי יִי' יַחֲיֶה הָאָדָם. מַאי מוֹצָא פִי יִי'. דָּא קוֹל (ס"א)
 דְּנִפִּיק מִשׁוֹפָר וְהַאי קוֹל) הַשׁוֹפָר, הוּא רַב מִכָּל שְׂאָר קָלֵי תַתְּאִי,

וְתִקְיָא מִכְּלָהוּ, דְּכִתִּיב וְקוּל שְׁפָר חֲזַק מְאֹד, וְעַל כָּל
שְׂאָר קָלִין לָא אֲתִמַּר חֲזַק מְאֹד. (נ"א אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן) בְּהַאי קוּל
הַשּׁוֹפָר תִּלְיָא כְּלָא, וְדָא הוּא דְאֶקְרִי קוּל גְּדוּל, דְּכִתִּיב
קוּל גְּדוּל וְלֹא יִסְף. וְאֶקְרִי (מַלְכִים א ט) קוּל דְּמִמָּה דְקָה,
נְהִירוֹ דְּבוּצִינִי, דְּהוּא זַךְ וְדְקִיק, וְזַכִּיךְ וְנְהִיר לְכָלֵּא.

דְּמִמָּה, מְהוּ דְּמִמָּה. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, דְּבַעֵי בַר נִשׁ
לְמִשְׁתַּוְּקָא מִנִּיהּ, וְלְמַחְסָם פּוּמִיָּה. כְּמָה דְאֵת
אָמַר, (תְּהִלִּים לט) אָמַרְתִּי אֲשֶׁמְרָה דְרַכִּי מִחֲטוּא בְּלִשׁוֹנִי
אֲשֶׁמְרָה לְפִי מַחְסוּם. דְּמִמָּה אִיהִי שְׁתוּקָא דְלֹא אֲשֶׁתִּמַּע
לְבַר. וַיִּרְא הָעָם וַיִּנְעוּ וַיַּעֲמְדוּ מֵרַחֵק, דְּחָמוּ מַה דְּחָמוּ.
וַיִּנְוְעוּ כְּמָה דְאֵת אָמַר (ישעיהו ו) וַיִּנְוְעוּ אַמּוֹת הַסְּפִים מִקּוּל
הַקּוּרָא.

תְּאֵנָא, מַה כְּתִיב בֵּיהּ בִּיחְזִיקָאֵל, כִּד חָמָא גְבוּרָן נִימוּסִי
קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, דְּכִתִּיב, (יחזקאל א) וְאָרָא וְהִנֵּה
רוּחַ סְעָרָה בָּאָה וְגו', רוּחַ סְעָרָה אֲמַאי. אָמַר רַבִּי יוֹסִי,
לְתַבְרָא אַרְבַּע מִלְכוּוֹן. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, תְּנִינָא, רוּחָא
רַבָּה, דְאֲתַעַר בְּנִימוּסִי גְבוּרָה דְלַעֲיִלָּא בָּאָה מִן הַצְּפוֹן.
מִצְפוֹן לָא כְּתִיב אֱלָא מִן הַצְּפוֹן הַהוּא דְאֲשֶׁתִּמּוּדַע
לַעֲיִלָּא, הַהוּא דְטַמִּיר וְגַנִּיז לַעֲיִלָּא.

עָנָן גְּדוּל וְאֵשׁ מִתְּלַקְחַת, דְּהוּא אַחִיד בֵּיהּ, (ס"א וְלֹא אַחִיד,
אַחִיד בְּסִטְרוּי וכו'), וְלֹא הוּא אַחִיד בְּסִטְרוּי לְאֲתַעַרָא

דִּינָא, דְּתַנִּינֵן, תְּלַת זְמַנִּין בְּיוֹמָא, יִנְקָא הֵהוּא דִּינָא
 קִשְׂיָא, בְּקַרְדִּיטֵי גְלִיפִין מְסֻטָּרָא דְגְבוּרָה, הֵדָא הוּא
 דְּכְתִיב וְאִשׁ מִתְּלַקַּחַת. בְּגִין לְאַתְעָרָא בְּעֵלְמָא.
 וּמָה מְבַסֵּם לֵיהּ, הֵהוּא דְּכְתִיב בֵּיהּ וְנִגְהָ לּוֹ סְבִיב. דִּהֵהוּא
 זִיְהָרָא דְּאַסְחָר לֵיהּ מְכָל סְטְרוֹי, מְבַסֵּם לֵיהּ, וּמִתְקִין
 לֵיהּ, בְּגִין דְּלֹא לְהוּי דִּינָא קִשְׂיָא, וְיִיכְלוּן בְּנֵי נָשָׂא
 לְמִסְבְּלֵיהּ.

(יחזקאל א) וּמִתּוֹכָהּ כְּעֵין הַחֲשֹׁמֶל, תָּאנָא, וּמִתּוֹכָהּ: וּמַגְוֹוָה.
 כְּעֵין הַחֲשֹׁמֶל, מֵאֵי חֲשֹׁמֶל. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, (ק"ט ע"ב,
 ר"ג ע"ב, רמ"ז ע"א) חַיּוֹת אִשָּׁא מְמַלְלָא.

תָּאנָא, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, חֲשֹׁמֶל: מַה דִּהוּה לְבָא לְאַשָּׁא,
 דְּכְתִיב מִתּוֹךְ הָאִשׁ כְּעֵין הַחֲשֹׁמֶל. וְלֹא הַחֲשֹׁמֶל
 מִתּוֹךְ הָאִשׁ, מַגּוּ אִשָּׁא דְּאִיְהִי לְגוּ בְּאַשָּׁא. כְּעֵין הַחֲשֹׁמֶל
 דְּאִיְהִי בְּתַר אַרְבַּע דְּרָגִין, דְּכְתִיב, רוּחַ סְעָרָה, עָנָן גְּדוֹל,
 וְאִשׁ מִתְּלַקַּחַת, וְנִגְהָ לּוֹ (דף פ"ב ע"א) סְבִיב. וּמִתּוֹכָהּ כְּעֵין
 הַחֲשֹׁמֶל מִתּוֹךְ הָאִשׁ, הֵהוּא דְּכְתִיב בֵּיהּ וְאִשׁ מִתְּלַקַּחַת.
 תַּנִּיא רַבִּי יוֹסִי בַר רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, חָמוּ יִשְׂרָאֵל הָכָא,
 מַה דְּלֹא חָמָא יְחֻזְקָאֵל בֶּן בּוּזִי, וְכֻלְהוּ אֶתְדַבְּקוּ
 בְּחֻכְמָתָא עֲלָאָה יְקִירָא. חֲמִשָּׁה דְּרָגִין דְּקֻלִּין, חָמוּ
 יִשְׂרָאֵל בְּטוּרָא דְּסִינֵי. וּבְחֲמִשָּׁה דְּרָגִין אֲלִין אֶתְיִיְהִיבַת
 אוֹרֵייתָא. דְּרָגָא חֲמִישָׁאָה הוּא, דְּכְתִיב קוֹל הַשֹּׁפָר.

יְחֻזְקָאֵל לְקַבְּלֵיהוֹן חֲמָא חֲמֵשָׁה דְרַגִּין דְּאִינוּן לְבַר
מֵאֵלִין, דְּאִינוּן רוּחַ סְעָרָה, עָנַן גְּדוֹל, וְאִשׁ מִתְּלַקְחַת,
וְנִגָּה לּוֹ סְבִיב, וְעֵין הַחֲשֵׁמֶל.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּיִשְׂרָאֵל כְּתִיב, (דברים ה) פָּנִים בְּפָנִים
דְּבַר יִי' וְגו'. בְּיְחֻזְקָאֵל כְּתִיב, כְּעֵין, וְדַמוּת, כְּמֵאן
דְּחָמֵי בְּתַר כּוֹתְלִין סְגִיֵּאִין, כְּמֵאן דְּחָמֵי בַּר נָשׁ בְּתַר
כּוֹתְלָא. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מַה דְּחָמוּ יִשְׂרָאֵל, לָא חֲמָא
נְבִיאָה אַחְרָא, כָּל שְׁכֵן מַה דְּחָמָא מִשָּׁה, דְּלֵא חֲמָא
נְבִיאָה אַחְרָא. (ס"א פל שכן בר נש אחרא) וְכַפָּא חוּלְקִיָּה, דְּכְתִיב
בֵּיהּ, (שמות לד) וַיְהִי שֵׁם עִם יִי' וְלֵא בְּחִיזּוֹ אַחְרָא, כְּמַה
דְּכְתִיב, (במדבר יב) וּמְרָאָה וְלֵא בְּחִידוּת.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, תָּא חֲזִי, כְּתִיב, (יחזקאל א) (ב' א') הָיָה הָיָה
דְּבַר יִי', נְבוּאָה לְשַׁעֲתָא הֵיִתְהָ. ר' יְהוּדָה אוֹמֵר,
לְקִיּוּמָא הוּא דְּאֲתָא, דְּאֶצְטְרִיךְ לְמַהוּי בְּגִינֵיהוֹן
דְּיִשְׂרָאֵל, לְאַשְׁתְּמוּדְעָא דְּהָא לָא שְׁבִיק לּוֹן קוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא, וּבְכָל אֲתַר דְּמִתְפָּזְרִין יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא,
עֲמַהוֹן הוּא שְׂרִיא.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הָיָה הָיָה: דְּחָמָא וְלֵא חֲמָא, דְּקָאִים
בְּאִינוּן מְלִין, וְלֵא קָאִים. הֲדָא הוּא דְּכְתִיב וְאָרָא
כְּעֵין חֲשֵׁמֶל, וְלֵא חֲשֵׁמֶל אֲבַל יִשְׂרָאֵל, מַה כְּתִיב בְּהוּ,
וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֶת, כָּל חַד וְחַד חֲמָא, כְּדִקָּא חֲזִי
לֵיהּ.

דַּתְנִיא, כָּל חַד וְחַד הוּוּ קַיִמִין שׁוֹרִין שׁוֹרִין, תַּחֲוּמִין
תַּחֲוּמִין, וְכִדְקָא אַתְחַזִּי לְהוּ, חֲמוּ כָּל חַד וְחַד.

השלמה מזהה שמטות (סימן א)

(שמות ב) וְכָל הָעַם רוֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת וְאֵת הַלְפִידִים. וְכִי
רוֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת אֶלֶּא וְכָל הָעַם רוֹאִים אֵת
הַקּוֹלוֹת, אוֹתָן קוֹלוֹת שְׁנֵאמַר (תהלים כ"ט) קוֹל יְיָ עַל הַמַּיִם
אֵל הַכְּבוֹד הַרְעִים. קוֹל יְיָ בַּכַּח. וְאוֹמַר (ישעיה י) בַּכַּח יַדֵּי
עֲשִׂיתִי. וְאוֹמַר (ישעיה מד) אֵף יַדֵּי יִסְדֶּה אֶרֶץ. (תהלים כ"ט) קוֹל
ה' בַּהֲדָר. וְאוֹמַר (תהלים קי"א) הוֹד וְהַדָּר פִּעְלוֹ וְצִדְקָתוֹ. (תהלים
כ"ט) קוֹל יְיָ שׁוֹבֵר אֲרָזִים, זֶה קָשֶׁת שְׁמִשְׁבֶּרֶת עֲצֵי אֲרָזִים
וְעֲצֵי בְרוֹשִׁים. (תהלים כ"ט) קוֹל יְיָ חוֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ, זֶה
שְׁעוֹשֶׂה שְׁלוֹם בֵּין הָאֵשׁ וּבֵין הַמַּיִם שְׁחוֹצֵב כַּח הָאֵשׁ
וּמוֹנֵעַ אוֹתוֹ מִלְּלַחֹךְ הַמַּיִם גַּם מוֹנֵעַ מִלְּכַבּוֹתוֹ. (תהלים כ"ט)
קוֹל יְיָ יַחֲלִיל מִדְּבַר, שְׁנֵאמַר (תהלים י"ח) וְעוֹשֶׂה חֶסֶד לְמַשִּׁיחוֹ
לְדוֹד וּלְזָרְעוֹ עַד עוֹלָם. יוֹתֵר מִן הַמְדַבֵּר. (תהלים כ"ט) קוֹל
יְיָ יַחֲלִיל אֵילוֹת וַיַּחֲשׂוּף יַעֲרוֹת וּבִהִיכְלוֹ כָּלוּ אוֹמַר כְּבוֹד.
דְּכַתִּיב (שיר השירים ב') הַשְּׁבַעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם
בְּצַבָּאוֹת אוּ בְּאֵילוֹת הַשָּׂדֶה. הָא לְמַדַּת שְׁבַשְׁבַּע קוֹלוֹת
נִיתְנָה הַתּוֹרָה וּבְכוּלָם נִגְלָה עֲלֵיהֶם אֲדוֹן הָעוֹלָם, וְרֵאוּם.
וְהֵינּוּ, דְּכַתִּיב (שמות ב') וְכָל הָעַם רוֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת.

כְּתוּב אֶחָד אֹמֵר (תהלים י"ח) וַיֵּט שָׁמַיִם וַיִּרְדּוּ וְעָרְפֵל תַּחַת
 רַגְלָיו. וְכָתוּב אֶחָד אֹמֵר (שמות ב) כִּי מִן הַשָּׁמַיִם
 דִּבַּרְתִּי עִמָּכֶם. הֲאֵל פִּיֶּצֶד אֲשׁוּ הַגְּדוּלָה הִיְתָה בְּאַרְץ שְׁהוּא
 קוֹל אֶחָד, וּשְׂאֵר קוֹלוֹת הָיוּ בַּשָּׁמַיִם דִּכְתִּיב (דברים ד) מִן
 הַשָּׁמַיִם הַשְּׁמִיעֵךְ אֵת קוֹלוֹ לְיִסְרֹךְ וְעַל הָאָרֶץ הִרְאֵךְ אֵת
 אֲשׁוּ הַגְּדוּלָה וּדְבָרָיו שָׁמַעַתָּ מִתּוֹךְ הָאֵשׁ. וּמֵאֵי הִיא
 גְּדוּלָה, (שְׁמַאלוֹ) וּמֵאלוֹ הִיָּה יוֹצֵא דְבוּר מִתּוֹךְ הָאֵשׁ
 שְׁנֹאֲמַר, וּדְבָרָיו שָׁמַעַתָּ מִתּוֹךְ הָאֵשׁ.

וּמֵאֵי (דברים ד) וּתְמוּנָה אֵינְכֶם רוֹאִים זוֹלָתִי קוֹל, הֵהוּא
 כִּדְאֲמַר לָהֶם מֹשֶׁה לְיִשְׂרָאֵל (דברים ד) כִּי לֹא רָאִיתֶם
 כָּל תְּמוּנָה. תְּמוּנָה וְלֹא כָּל תְּמוּנָה. מִשָּׁל לָמָּה הַדְּבַר
 דּוֹמָה, לְמַלְךְ שֶׁהִיָּה עוֹמֵד עַל עֲבָדָיו מְעוֹטָף בְּכִסּוֹת
 לְבָנָה לֹא דֵי לְאִימַת הַמֶּלֶךְ שִׁיסְתְּכֻלוּ בְּלְבוּשָׁיו וְעוֹד
 רְחוּק הִיָּה הַמֶּלֶךְ וּשְׁמָעוּ קוֹלוֹ, יְכוֹלִין לְרֹאוֹת גְּרוֹנוֹ
 אֲמַרְתָּ לֹא, הֵא לְמַדַּת שְׂרָאוֹ תְמוּנָה וְלֹא כָּל תְּמוּנָה.
 וְהֵינּוּ דִכְתִּיב, וּתְמוּנָה אֵינְכֶם רוֹאִים זוֹלָתִי קוֹל. וְכָתִיב
 (דברים ד) קוֹל דְּבָרִים אַתֶּם שׁוֹמְעִים.

כְּתוּב אֶחָד אֹמֵר וְכָל הָעַם רוֹאִים אֵת הַקּוֹלוֹת וְכָתוּב
 אֶחָד אֹמֵר קוֹל דְּבָרִים אַתֶּם שׁוֹמְעִים. הֵא פִיֶּצֶד,
 בְּתַחִלָּה רוֹאִים אֵת הַקּוֹלוֹת. וּמָה רָאוּ שְׁבַע קוֹלוֹת שְׁאֲמַר
 דָּוִד וְלִסוּף שָׁמָעוּ הַדְּבַר יוֹצֵא מִבֵּין כָּלָם. וְהֵא אֵינּוֹן

עֶשֶׂר. דְּרַבְּנָן אָמְרִי דְכֻלְּהוּ אָמְרִינָן (אמרין) כִּחְדָּא מִלְתָּא, כֵּן
כֻּלְּהוּ כִּחְדָּא מִלְתָּא אָמְרִינָן (אמרין). וְהוּוּ שְׁבַעַה מֵאֲמָרוֹת
בְּשִׁבְעָה קוּלוֹת. וְעַל דָּא נְאָמַר קוּל דְּבָרִים אַתֶּם שׁוֹמְעִים
וְתַמּוּנָה אֵינְכֶם רוֹאִים זִוְלָתִי קוּל. הָא לְמַדְתָּ דְכֻלְּהוּ
כִּחְדָּא, מִחְדָּא מִלְתָּא אָמְרִינָן (אמרין). וּבַעֲבוּר שְׁלֵא יִטְעוּ
יִשְׂרָאֵל לֹמַר אַחֲרִים יַעֲזֹרוּהוּ מִן הַמְּלֹאכִים, אַף קוּלוֹ
לְבַדּוֹ לֹא יוּכַל לְהֵיחֹת חֲזַק כָּל כֶּךָ, בַּעֲבוּר כֶּךָ חֲזַר וּכְלַלְמָּ.
דְּבַר אַחַר שְׁלֵא יֵאמְרוּ הַעוֹלָם הוֹאִיל וְהֵם עֶשְׂרָה
מֵאֲמָרוֹת לְעֶשֶׂר מְלֹאכִים שְׁמָא לֹא יוּכְלוּ לְדַבֵּר עַל
פֶּה אֶחָד, כְּתִיב בֵּיה אֲנֹכִי וּפְלִל כָּל הָעֶשְׂרָה. וּמֵאֵי עֶשְׂרָה
מְלֹאכִים, שְׁבַע קוּלוֹת וּשְׁלֹשָׁה מֵאֲמָרִים. וּמֵאֵי אוֹמְרִים
דְּכְתִיב (דברים כ"ו) וַיִּי הָאֱמִירָךְ הַיּוֹם. וּמֵאֵי נִינְהוּ שְׁלֹשָׁה,
דְּכְתִיב (משלי ד') רֵאשִׁית חֲכָמָה קָנָה חֲכָמָה וּבְכָל קִנְיָנָךְ קָנָה
בִּינָה. כִּמָּה דָּאֵת אָמַר (איוב ל"ב) וּנְשַׁמַּת שְׁדֵי תְּבִינָם. נְשַׁמְתוּ
שְׁל שְׁדֵי, הִיא תְּבִינָם, שְׁלִישִׁית מֵאֵי הוּי כְּדָאֵמַר לִיה
הֵהוּא גְּבָרָא סָבָא לְהֵהוּא יְנוּקָא. בַּמּוּפְלָא מִמֶּךָ אֵל
תְּדַרוּשׁ וּבַמְּכוּסָה מִמֶּךָ אֵל תַּחֲקוּר בְּמָה שְׁהַרְשִׁיתִיךָ
הַתְּבוּנָן אֵין לְךָ עֶסֶק בְּנִסְתָּרוֹת.

תְּנָא (משלי כ"ה) כְּבוֹד אֱלֹהִים הִסְתַּר דְּבַר. מֵאֵי דְבַר, כִּמָּה
דָּאֵת אָמַר (תהלים קי"ט) רֵאשׁ דְּבַרְךָ אֱמֶת. (משלי כ"ה)
וּכְבוֹד מְלֹאכִים חֲקוּר דְּבַר. מֵאֵי דְבַר, דְּכְתִיב (משלי כ"ה) דְּבַר

דְּבוּר עַל אִפְנוֹי. אֵל תִּקְרֵי אִפְנוֹי, אֵלָא אוֹפְנוֹי: (עד כאן

מזהה שמטות)

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, רִישֵׁי דְעַמָּא בְּלַחֲוֹדֵיהוּ, רִישֵׁי
דְּשַׁבְּטִין בְּלַחֲוֹדֵיהוּ. נוֹקְבֵי בְּלַחֲוֹדֵיהוּ. ה' דְּרַגִּין

לִימִינָא, וְה' דְּרַגִּין לְשִׁמְאֵלָא. הָדָא הוּא דְכֹתִיב, (דברים כט)

אַתֶּם נֹצְבִים הַיּוֹם כְּלָכֶם לְפָנַי יי' אֱלֹהֵיכֶם רְאשֵׁיכֶם
שְׁבִיטֵיכֶם זְקֵנֵיכֶם וְשׁוֹטְרֵיכֶם כָּל אִישׁ וְגו', הָא ה' דְּרַגִּין
לִימִינָא. וְה' דְּרַגִּין לְשִׁמְאֵלָא מֵאֵן אֵינּוֹן. הֵינּוּ דְכֹתִיב,

טַפְּכֶם, נְשִׁיכֶם, וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בְּקֶרֶב מַחֲנֶיךָ, מִחֻטָּב

עֲצִידָה, עַד שֶׁאֵב מִימֶיךָ. הָא ה' דְּרַגִּין לְשִׁמְאֵלָא.

כְּלָהוּ דְּרַגִּין אֶתְתַּקְּנוּ כְּגוּוֹנָא דְלַעִילָא. לְקַבְּלֵיהוֹן יִרְתּוּ

יִשְׂרָאֵל אַחְסַנְתָּ עֲלֵמִין, עֲשֹׂר אֲמִירָן, דְּבָהוּ תִלְיִין

כָּל פְּקוּדֵינָן, וְכָל זְכוּוֹן, וְכָל יְרוּתָתָא אַחְסַנָא, דְּאֵינּוֹן

חֹלְקָא טָבָא דִּישְׂרָאֵל.

תַּאנָא, בְּתַהֵיא שְׁעֵתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶתְגְּלִי

בְּטוֹרָא דְּסִינֵי, הוּוּ חֲמָאן כָּל יִשְׂרָאֵל, כְּמֵאן

דְּחָמֵי נְהוֹרָא בְּעֵשִׂישְׁתָא, וּמַתְהוּא נְהוֹרָא הוּוּ חָמֵי כָּל חַד

וְחַד, מַה דְּלָא חֲמָא יַחְזַקָּאל נְבִיאָה.

מֵאֵי טַעְמָא. מְשׁוּם דְּאֵינּוֹן קָלִין עֲלָאִין, אֶתְגְּלִיאוּ (נ"א

אֶתְגְּלִיפוּ) בְּחַד, כְּמַה דְּאֵמִינָא, דְּכֹתִיב, וְכָל הָעַם

רוֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת. אֲבָל בִּיחְזַקָּאל, שְׁכִינְתָא אֶתְגְּלִי

בְּרֵתִיכּוּי, וְלֹא יִתִּיר, וְהוּהוּ חָמִי, כְּמֵאן דְּחָמִי בְּתַר כּוּתְלֵין
סְגִיאִין.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, זַפָּאָה חוּלְקָא דְמִשָּׁה, דְּכִתִּיב בֵּיהּ,
וַיֵּרֶד יְיָ עַל הַר סִינַי וַיִּקְרָא יְיָ לְמִשָּׁה, זַפָּאָה
דְּרָא, דְּכִתִּיב בֵּיהּ, יֵרֵד יְיָ לְעֵינַי כָּל הָעַם עַל הַר סִינַי.
תָּא חֲזִי, כְּתִיב (דְּבָרִים לג) מִימִינוֹ אֵשׁ דַּת לָמוֹ, דְּהָא מִימִינָא
אַתְגְּלִי מַה דְּאַתְגְּלִי. מַה בֵּין הָאֵי לְהָאֵי. אָמַר ר'
יוֹסִי, הֲכָא בְּסִינַי, רִישָׁא וְגוּפָא דְמַלְכָּא, דְּכִתִּיב, (שְׁמוּאֵל ב
בב) וַיֵּט שָׁמַיִם וַיֵּרֶד, וּבְאַתֵּר דְּאֵית רִישָׁא, אֵית גּוּפָא,
אַבְל בִּיחֻזְקָאֵל כְּתִיב (יְחֻזְקָאֵל א) וַתְּהִי עָלָיו שֵׁם יַד יְיָ,
דְּאַתְגְּלִי יַדָּא, וְלֹא גּוּפָא. וַתִּנְיֹן, אֲפִילוּ בִידָא, יַד יְיָ
עַלָּאָה, יַד יְיָ תַתָּאָה.

תָּא חֲזִי, כְּתִיב נִפְתְּחוּ הַשָּׁמַיִם וְאַרְאָה מְרֵאת אֱלֹהִים.
מְרֵאת כְּתִיב חֶסֶר, לְאַתְחֻזָּאָה דְּבַגִּין שְׂכִינְתָּא
קְאָמַר, דְּהָא וְאַרְאָה מְרֵאת חֶסֶר, מְרֵאה חַד. אָמַר ר'
יִיסָא, וְכִי שְׂכִינְתָּא לָאו כְּלָא. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, לָא דְמִי
רִישָׁא דְמַלְכָּא, לְרַגְלוֹי דְמַלְכָּא, אֲפֵּי עַל גַּב דְּכְלָא הוּי
בְּגוּפָא דְמַלְכָּא.

תָּא חֲזִי, בִישְׁעֵיהוּ כְּתִיב, (ישעיהו ו) וְאַרְא אֶת יְיָ, בִּיחֻזְקָאֵל
כְּתִיב, וְאַרְאָה מְרֵאת אֱלֹהִים, הֲכָא אֶת, הַתָּם מְרֵאת.
מַה דְּחֻמָּא דָּא, חֻמָּא דָּא. זַפָּאָה חוּלְקִיָּה דְמִשָּׁה, דְּלֹא הוּהוּ
נְבִיאָה מְהִימְנָא שְׁלִימָא פּוּוּתִיָּה.

וְאָרָא אֶת יִי', אֶת דֵּיִיקָא. וְאָרָא מְרָאת אֱלֹהִים, מְרָאת
 דֵּיִיקָא. וּבְדַרְגָּא חַד הוּוּ. אִי (דף פ"ב ע"ב) הֲכִי, אֲמַאי
 לָא פְרִישׁ יִשְׁעִיה כּוּלֵי הַאי. אֲמַר רַבִּי יוֹסִי, דָּא כְּלִיל,
 דָּא פְרִישׁ. מַאי טַעְמָא פְרִישׁ כּוּלֵי הַאי יְחֻזְקָאֵל. אֶלֶּא,
 כְּלָא אֲצִטְרִיךְ בְּגִינֵיהוֹן דִּישְׂרָאֵל, דֵּינִדְעוֹן חֲבִיבוֹתָא
 דְּחֲבִיב לְהוּ קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, דְּשְׂכִינְתִּיה וּרְתִיכוּי אֲתִיִּין
 לְדֵיִירָא בִּינֵיהוּ בְּגֻלוֹתָא.

אֲמַר רַבִּי חֲזִיא, בְּאַרְצָא פְּשָׁדִים, וְהָא פְּתִיב (ישעיה כג) הֵן
 אֶרֶץ פְּשָׁדִים זֶה הָעָם לֹא הִיָּה, אֲמַאי אֲתַגְלִי
 שְׂכִינְתָא תַּמָּן. אִי תִימָא בְּגִינֵיהוֹן דִּישְׂרָאֵל, הוּוּ טַב
 דְּתִשְׂרִי שְׂכִינְתָא בְּגוּוֹיֵיהוּ, וְלֹא יִתְגַּלִּיא. אֶלֶּא, הֲכִי
 תַּאנָּא, אִי לָאו דְּאֲתַגְלִיא לָא הוּוּ יִדְעִין.

וְהָא דְּאֲתַגְלִיא, מַה פְּתִיב, עַל נְהַר כְּבָר, עַל מִיא,
 בְּאַתְרָא דְּלֹא יִסְתַּאב, וְלֹא (ויחי רכ"ב ע"ב) שְׂרִיא
 מְסֻאָבוֹתָא. וְהַהוּא נְהָרָא, הוּוּ חַד מֵאַרְבַּע נְהָרִין, דְּנִפְקִין
 מִגְּנָתָא דְּעֵדֶן, דְּכְתִיב עַל נְהַר כְּבָר. מַאי כְּבָר. דְּכְבָר
 הוּוּ. מֵאַתְרָא דְּשְׂכִינְתָא שְׂרִיא עֲלוּי. וְכְתִיב וַתְּהִי עָלָיו שָׁם
 יַד יִי', שָׁם, וְלֹא בְּאַתְרָא אַחְרָא.

אֲמַר רַבִּי חֲזִיא, פְּתִיב וּמִתּוֹכָה דְּמוֹת אַרְבַּע חִיּוֹת וְזֵה
 מְרָאִיהֶן דְּמוֹת אָדָם לְהֵנָּה. תַּאנָּא בְּרוּזָא עֲלָאָה,
 אַרְבַּע חִיּוֹן אִית, דְּאִינְהוּ לְגוּ בְּגוּ הֵיכְלָא קְדִישָׁא,

וְאִינוֹן קַדְמָאִי, עֲתִיקִין דְּעֲתִיקָא קַדִּישָׁא, כְּלָלָא דְשָׁמַא
 עֲלָאָה. וַיְחֻזְקָאֵל חָמָא, דְּמוֹת דְּרִתִּיכִין עֲלָאִין, דְּהָא הוּא
 חָמָא, מֵאַתֵּר דְּלָא הוּהּ נְהִיר כֹּל כַּד. תְּאַנְא, כְּגוֹוְנָא
 דְּלְעִילָא, אִית לְתַתָּא מִינֵיהוּ, וְכֵן בְּכֻלְהוּ עֲלָמִין, כּוּלְהוּ
 אֲחִידִין דָּא בְּדָא, וְדָא בְּדָא.

וְאִי תִימָא לְעִילָא יִתִּיר דְּחָמָא. תְּנִינִן, מִשָּׁה חָמָא
 בְּאַסְפֻּקְלָרִיא דְּנְהָרָא, וְכֻלְהוּ נְבִיאִי לָא חָמוּ אֶלָּא
 מִגּוֹ אֲסְפֻּקְלָרִיא דְּלָא נְהָרָא, דְּכִתִּיב וְאַרְאֵה מְרֵאת
 אֱלֹהִים. וְכִתִּיב (במדבר יב) אִם יִהְיֶה נְבִיאֵכֶם יִי' בְּמֵרְאָה אֱלִיו
 אֲתוּדַע וְגו' לָא כֵּן עֲבָדִי מִשָּׁה וְגו', וְכִתִּיב פֶּה אֵל פֶּה
 אֲדַבֵּר בּוּ.

אֲמַר רַבִּי יוֹסִי, תָּא חֲזִי, דְּנְבִיאִין כְּלְהוּ לְגַבִּיָּה, כְּנוֹקְבָא
 לְגַבִּי דְּכוּרָא, דְּכִתִּיב פֶּה אֵל פֶּה אֲדַבֵּר בּוּ וּמְרֵאָה.
 וְלִשְׂאֵר נְבִיאִים (כתיב, במראות ולמשה יי) בְּמֵרְאָה אֱלִיו אֲתוּדַע.
 בְּמֵרְאָה וְלָא מְרֵאת. כֹּל שְׁכֵן יְחֻזְקָאֵל, דְּאַפִּילוּ מְרֵאָה לָא
 כְּתִיב בֵּיהּ, אֶלָּא מְרֵאת חָסֵר, וְכֹל שְׁכֵן דְּכִתִּיב בְּמִשָּׁה,
 וְלָא בְּחִידוֹת, אֶלָּא כֹּל מְלָה עַל בּוּרִיָּה. זַכָּאָה אִיהוּ דְרָא,
 דְּנְבִיאָה דָּא שְׂרִי בְּגוֹוִיָּהוּ.

אֲמַר רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה, אֲפִין בְּאַפִּין חָמוּ יִשְׂרָאֵל זִיו
 יְקָרָא דְּמִלְכִּיהוֹן, (נ"א דְּמֵאַרִיָּהוֹן) וְלָא הוּהּ בְּהוֹן סוּמִין,
 וְחֲגָרִין, וְקִטִּיעִין, וְחַרְשִׁין. סוּמִין, מִשְׁמַע דְּכִתִּיב וְכֹל

הָעַם רוֹאִים. חֲגֵרִין, דְּכָתִיב וַיִּתְיַצְבוּ בְּתַחֲתִית הַהָר.
 קִטְיֵעִין וְחַרְשִׁין, נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע. וּלְזִמְנָא דְאֲתֵי כְּתִיב
 (ישעיה לז) אַז יִדְלַג כְּאֵיל פִּסַּח וְתָרוּן לְשׁוֹן אֱלֹם.

(שמות כ) וַיִּדְבֹר אֱלֹהִים אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לְאִמֹר. רַבִּי
 יְהוּדָה פָּתַח, (תהלים קו) מִי יִמְלֹל גְּבוּרוֹת יְיָ יִשְׁמִיעַ כָּל
 תְּהִלָּתוֹ. בְּכֹמָה אֲרַחֲיִן, אֲוִרֵיִתָּא אֲסֵהִידַת בְּבַר נָשׁ, דְּלֹא
 יַחֻב קָמִי מְאָרִיָּה. בְּכֹמָה אֲרַחֲיִן, יַהִיב לֵיהּ עֵיטָא, דְּלֹא
 יִסְטֵי מֵאֲרַחֲוֵי לִימִינָא וְלִשְׂמָאלָא. בְּכֹמָה אֲרַחֲיִן יַהִיב לֵיהּ
 עֵיטָא, הֵיךְ יִתּוּב קָמִי מְאָרִיָּה, וַיִּמְחֹל לֵיהּ.

דְּתַנּוּן, שִׁית מָאָה וּתְלַת עָשָׂר זַיְנֵי עֵיטָא, יַהִיב אֲוִרֵיִתָּא
 לְבַר נָשׁ, לְמַהוּי שְׁלִים בְּמְאָרִיָּה, בְּגִין דְּמְאָרִיָּה
 בְּעָא לְאוּטְבָא לֵיהּ בְּעֵלְמָא דִּין וּבְעֵלְמָא דְאֲתֵי. וַיִּתִּיר
 בְּעֵלְמָא דְאֲתֵי, דְּהָא תַנְיִנּוּן, כָּל מַה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
 אֲשֵׁלִים לֵיהּ לְבַר נָשׁ, מֵאִינּוֹן טְבָאן דְּזַכִּי בְּהוּ לְעֵלְמָא
 דְאֲתֵי אֲשֵׁתִלִּים בְּהוּ. מֵאִי טַעְמָא. מִשׁוּם דְּעֵלְמָא דְאֲתֵי

דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הוּי. (וְאִי תִימָא דְהָאִי עֵלְמָא לֹא וְדִידִיהּ הוּא אֱלֹא)
 וְהַכִּי תַנְיִנּוּן, הָאִי עֵלְמָא לְקַבְלִיָּה דְעֵלְמָא דְאֲתֵי, לֹא הוּי
 אֱלֹא כְּפִרוּזְדוֹר לְגַבֵּי טְרַקְלִין. (בְּגִין כִּף עֵלְמָא דְאֲתֵי דְקוּדְשָׁא

בְּרִיךְ הוּא הוּי) וְכַד זַכִּי הֵהוּא זַכָּאָה, בְּדִידִיהּ זַכִּי. דְּתַנְיָא,
 כְּתִיב (דברים יז) וְנַחֲלָה לֹא יִהְיֶה לוֹ בְּקָרֵב אָחָיו. מֵאִי טַעְמָא.
 מִשׁוּם דְּיֵי' הוּא נַחֲלָתוֹ. זַכָּאָה חוּלְקִיָּה, מֵאֵן דְּזַכִּי

לְאַחֲסֵנָא אַחֲסֵנָתָא עֲלָאָה דָּא. זְכִי בֵּהּ בְּעֲלָמָא דָּא,
 וּבְבִיתָא דֵּהָאֵי עֲלָמָא. כִּךְ בְּעֲלָמָא דָּאֲתִי, וּבְבִיתָא עֲלָאָה
 קְדִישָׁא, דְּכְתִיב, (ישעיה נב) וּנְתַתִּי לָהֶם בְּבֵיתִי וּבְחוֹמוֹתַי יָד
 וְשֵׁם, (דף פ"ג ע"א) זַכָּאָה חוֹלְקִיָּה דֵּהָהוּא זַכָּאָה, דְּמְדוֹרִיָּה עִם
 מְלַכָּא בְּבִיתִיהָ.

ר' שְׁמַעוֹן אָמַר, זַכָּאָה חוֹלְקִיָּה דֵּהָהוּא זַכָּאָה, דְּזְכִי לֵהָאֵי
 דְּכְתִיב, (ישעיה נח) אִזְ תִּתְעַנֵּג עַל יִי, עִם יִי לֹא כְּתִיב,
 אֱלֹא עַל יִי. מֵאֵי עַל יִי. אֲתֵר דְּעֲלָאִין וְתַתְּאִין אֲתַמְשְׁכֹן
 מִיְנִיָּה, וְתַאֲבִין לֵהָהוּא אֲתֵר, דְּכְתִיב, (תהלים קכא) מֵאִין יִבֹא
 עֲזָרִי. וּכְתִיב, (דניאל ז) וְעַד עֲתִיק יוֹמִיא מְטָה וּקְדָמוּהִי
 הֶקְרְבוּהִי. וְתִיאֻבְתָּא וְעַנּוּגָא דְּצַדִּיקִיא, לְאַסְתְּכֻלָּא
 לֵהָהוּא זִיּוּא, דְּכָל זִיּוּא מִיְנִיָּה נְפָקָא, וְאַתְמְשְׁכֹן מִיְנִיָּה כָּל
 אִינּוּן כְּתָרִין.

תוֹ אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, תְּנִינֹן בְּהָאֵי קְרָא אִזְ תִּתְעַנֵּג עַל
 יִי, סוּפִיָּה דְּקְרָא מַה כְּתִיב, וְהִרְפַּבְתִּיךָ עַל בְּמוֹתֵי
 אֲרֶץ, עַל הֵהוּא אֲתֵר דְּאֲקָרִי בְּמוֹתֵי אֲרֶץ, אִיְהוּ לְעִילָא
 מֵהָאֵי אֲרֶץ, וְהֵהוּא אֲתֵר דְּאֲקָרִי בְּמַתִּי אֲרֶץ, הֵיִינוּ שְׁמַיִם.
 וְהֵיִינוּ דְּכְתִיב עַל בְּמַתִּי אֲרֶץ.

עַל יִי אָמַר ר' אַבָּא, אִזְ תִּשְׁב לֹא כְּתִיב, אֱלֹא אִזְ
 תִּתְעַנֵּג עַל יִי, הֵיִינוּ שְׁמַיִם. דְּכְתִיב, (תהלים נז) רוּמָה
 עַל הַשְּׁמַיִם אֱלֹהִים. וְהִרְפַּבְתִּיךָ עַל בְּמַתִּי אֲרֶץ, הֵיִינוּ

אֶרֶץ הַחַיִּים, מִמִּשְׁמַע דְּכַתִּיב עַל בְּמוֹתַי, לְאֹכְלֵי לֶאֱכֹלָא צִיּוֹן
 וִירוּשָׁלַיִם, דְּאֶקְרוּן בְּמַתֵּי אֶרֶץ, וְהֵיינוּ שָׁמַיִם דְּלַעִילָא,
 וְאֶרֶץ דְּלַעִילָא. וּמָלָה דְּאָמַר ר' שְׁמַעוֹן, הָכִי הוּא, וְכֹלָא
 חַד, דְּכַתִּיב וְעַד עַתִּיק יוֹמִיא מָטָה וְגו', וְכֹל הַנִּי מִיֵּלֵי
 לְאַתְרַּחְד סִלְקִין.

אָמַר ר' אַבָּא לְרַבֵּי שְׁמַעוֹן, לֵימָא לִי מַר, הָאִי קָרָא
 כּוּלֵיהּ, בְּמַאי אֹקִימָנָא לֵיהּ, דְּכַתִּיב אִז תִּתְעַנַּג
 עַל יֵי וְהִרְפַּבְתִּיךָ עַל בְּמַתֵּי אֶרֶץ וְהִאֲכַלְתִּיךָ נַחֲלַת יַעֲקֹב
 אָבִיךָ. אָמַר לֵיהּ, הָא כֹּלָא אֲתַמַּר, דְּתַפְנוּקָא וְעֵדוּנָא עַל
 יֵי כְּתִיב, אֲתַר דְּאִיהוּ לַעִילָא. וְכַתִּיב וְעַד עַתִּיק יוֹמִיא
 מָטָה וְגו'. עַל בְּמַתֵּי אֶרֶץ כְּמָה דְּאֲתַמַּר.

וְהִאֲכַלְתִּיךָ נַחֲלַת יַעֲקֹב אָבִיךָ. כְּמָה דְּכַתִּיב, (בראשית כז)
 וַיִּתֵּן לָךְ הָאֱלֹהִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם וְגו', וְהֵיינוּ
 נַחֲלַת יַעֲקֹב. וּבִרְפָתָא דְּבִרְיָךְ יִצְחָק לֵיעֲקֹב, עַל הָאִי
 שָׁמַיִם קָאמַר. וּבִרְכִיָּה בְּבִרְפָתָא, דְּזַמִּינִין בְּנוֹי דֵּיעֲקֹב,
 לְאַחֲיָא בַּהּ הוּא טָלָא לְזַמְנָא דְּאֲתִי, דְּכַתִּיב וַיִּתֵּן לָךְ
 הָאֱלֹהִים. לָךְ וְלֹא לְאַחֲרָא. מִטַּל הַשָּׁמַיִם, דְּבִיָּה זַמִּינִין
 מִתֵּיא לְאַחֲיָא לְזַמְנָא דְּאֲתִי, דְּנַפְיָךְ מֵעַתִּיקָא לְזַעִירָא
 דְּאֶפְיִן, וְשִׂרְיָא בַּהּ אִי שָׁמַיִם. אֲסַתְּפֹל ר' אַבָּא וְאָמַר,
 הַשְׂתָּא אֲשַׁתְּמַע כֹּלָא וְאֲשַׁתְּכַח דְּבִרְפָתָא דִּיצְחָק, עֲלָאָה
 מִמַּאי דְּחִשְׁבָנָא.